

Gümüşhane'nin Torul İlçesi Güzeloluk Köyü'ndeki "Deprem Ölçer Denge Taşlı Cami"
Türkiye'de Tek Örnek

Türkiye'de Tek Örnek

Gümüşhane'nin Torul ilçesine bağlı 1850 metre rakımdaki Güzeloluk köyünde 142 yıl önce yapılan camideki deprem ve heyelan uyarı sistemi Türkiye'de sadece 10 camide bulunurken, bu denge taşı sistemi, Güzeloluk camii dışında Türkiye'de başka bir köy camiinde bulunmuyor.

Kendisi de Güzeloluk köylü olan Gümüşhane'nin İlk Özel İdare Genel Sekreteri Gazeteci Yazar Hasan Pir, 2013 yılında caminin denge taşları ile ilgili kısa bir video tanıtımı yapmıştı.

TÜRKİYE'DEKİ DENGE TAŞLI CAMİLER

Ülkemizde, deprem, heyelan gibi yer hareketlerinin belirlenmesinde kullanılan denge sütununun yer aldığı camiler şunlardır:

Kayseri Develi Ulu Camii,
Amasya Beyazıt Camii,
Sivas Divriği Ulucamii
Manisa Muradiye Camii,
Diyarbakır Ulu Camii,
Bursa Yeşil Camii,
Edremit Eğilmez Camii,
Bergama Ulu Camii,
Bolu yıldırım Beyazıt Camii,
Gümüşhane Torul Güzeloluk Köyü Camii
Görüldüğü gibi bu denge taşlı camilerden sadece Gümüşhane Torul Güzeloluk Camii,
köy yerleşim yerinde bulunuyor. Diğer camiler ise, şehir merkezlerinde yer
alıyor.

YAPILIŞ TARİHİ HİCRİ 1299

Gümüşhane'de Osmanlı döneminden kalma nadir camilerden birisi olan Güzeloluk Köyü Camisi'nin hicri 1299, miladi 1882 yılında Hekim Hasan Zirver Efendi tarafından yaptırıldığı biliniyor.

Gümüşhane'ye 62, Torul ilçe merkezine ise 35 kilometre mesafedeki caminin en önemli özelliği caminin cümle giriş kapısının her iki tarafında mimar tarafından konulan ve halen çalışan 360 derece dönen silindirik denge taşlarının yer alması.

Caminin oturmuş olduğu zeminde herhangi bir kayma veya bir depremde herhangi bir çökme ve benzeri problem olursa o zaman denge taşları çalışmıyor. Giriş kapısının hem sağ hem de sol tarafında bulunan bu taş sütunlar cami yapıldığı tarihten bugüne kadar sürekli dönüyor. Bu dönüş ise 142 yıldır cami zemininde herhangi bir zemin sorununun olmadığını gösteriyor.

RUS İŞGALİNDE MAVZER MERMİSİ KİTABEYE İSABET ETTİ

Caminin kitabesi de tarihi bir diğer özelliği. Gümüşhane'de Osmanlı döneminden kalma çok az sayıda kitabeli cami bulunuyor.

Köylülerin verdiği bilgiye göre; Rusların 1916'lı yıllarda Gümüşhane'yi işgalleri sırasında bu köye kadar yaklaşan Rus askerlerinin karşı dağdan attıkları mavzer mermisiyle kitabenin alt kısmında bir kurşun tahribatı olmuşsa da bu durum kitabenin yazılarına etki etmemiştir.

CAMİNİN KİTABESİ

Güzeloluk Köyü Camii, 1881-1882 yıllarında Hekim Hasan Zirver Efendi tarafından yaptırılmıştır.

8 beyitten oluşan kitabe şöyledir:

- 1-Hâzik-ı yek-tâ Hasan Zîver Efendi kim ana
Asrda el-hak sezâ Lokmân-ı sâni olsa nâm
- 2-Asrının Sokrat hem Bukrat ü Eflatuni'dir
Himmetiyle sun'-ı tıbbâ verdi pes hemta nizam
- 3-Nice bin bîmâra dermânı ile erdi şifâ
Nice bin mecrûh buldu merhemiyile iltiyâm
- 4-Nâmını âlemde ibkâ etmek için hayr ile
Eyledi bir mescidin inşâsını şimdi merâm
- 5- Say' edüp oldu resâ vü dest-res itmâmına

Bulsun ol ebniye-i pâki cihânda ihtirâm
6-Hak ede dünyâ vü hem ukbâsını ma'mûr anın
Her edâ ettikçe ol mescitte beş vakti enâm
7-Her kazâlardan kıla mahfûz ilahe'l-alemîn
Eylesün bâkî anı İsa ile yevmil kıyam
8- Sırrı Bismillah ile (de mabedin) târihini
Avn-i Hakla mescidül-İslam oldu gör tamam
Sene 1299.

Anlamı:

1- Ona Doktor Hasan Ziver Efendi derlerdi.
Asrında adına ikinci Lokman dense uygundur
2- Asrının hem Sokrat'ı, hem Bukrat'ı ve Eflatunu idi.
Bundan dolayı gayretiyle tıb sanatına güzel bir nizam verdi
3- Nice binlerce hastaya ilaçlarıyla şifa verdi
Nice binlerce yaralının yaralarını merhemiyile iyileştirdi
4- İsmi alemden hayır ile baki kılmak için
Şimdi bir mescidin inşasını istedi
5- O yüce binanın cihanda hürmet görmesi ve
tamamlanması için gayret sarf etti
6- Halk o mescitte beş vakit ibadetini eda ettikçe
Allah onun dünyasını ve ahiretini mamur kılsın
7- Alemlerin yaratıcısı her türlü kazadan onu korusun
Allah onu, İsa gibi kıyamete kadar baki kılsın
8- Bismillah'ın sırrı ile mabedin tarihini de
Allah'ın yardımıyla İslam mescidinin tamam olduğunu gör.
Sene 1882.

BİLİMSEL ÇALIŞMALARA KONU OLDU

Akademisyen Haldun Özkan tarafından yapılan "Torul-Güzeloluk Köyü'nde Osmanlı Dönemi Yapıları" araştırmasında Güzeloluk köyü camii geniş olarak anlatılırken, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (DOKAP) tarafından hazırlanan "Karadeniz Kültür Envanteri" adlı yayında da caminin denge taşı özelliği anlatılmaktadır.